

Crna Gora
Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

**ANALIZA KONSOLIDOVANE JAVNE POTROŠNJE ZA 2021.
GODINU**

Mart, 2022. godine

JAVNE FINANSIJE

Javni prihodi u 2021. godini iznosili su 2.194,0 mil. € ili 44,9% procijenjenog BDP-a (4.881,3 mil. €) i u odnosu na planirane veći su za 37,9 mil. € ili 1,8%, dok su u odnosu na ostvarene u 2020. godini veći za 325,3 mil. € ili 17,4% prevashodno kao rezultat značajnog oporavka ekonomske aktivnosti.

Javna potrošnja u 2021. godini iznosila je 2.287,5 mil. € ili 46,9% BDP-a, i manja je za 45,9 mil. € ili 2,0% u odnosu na planiranu, dok je u odnosu na 2020. godinu manja za 45,8 mil. € ili 2,0%.

Polazeći od kretanja prihoda i rashoda, u 2021. godini, ostvaren je deficit javnih finansija u iznosu od 93,5 mil. € ili 1,9% BDP-a, što je za 83,8 mil. € ili 47,3% manje u odnosu na planirani, dok je u odnosu na deficit ostvaren u 2020. godini manje za 371,1 mil. € ili 79,9%.

BUDŽET CRNE GORE

Snažan oporavak ekonomske aktivnosti, vođen uspješnom ljetnjom turističkom sezonom, doveo je do rekordne naplate prihoda u 2021. godini, kao i ostvarenja višemjesečnog uzastopnog suficita budžeta. Zabilježeni pozitivni rezultati su u najvećoj mjeri kompenzovali čak i efekte neusvajanja pojedinih izmjena zakona koji su planirani u sklopu mjera za generisanje novih prihoda. Shodno navedenom, kao i zahvaljujući činjenici da su umanjene sve kategorije diskrecione potrošnje, **deficit budžeta za 2021. godinu ostvaren je na značajno nižem nivou od planiranog Zakonom o budžetu.**

Prema preliminarnim podacima¹, deficit budžeta u 2021. godini iznosio je 99,5 mil. € ili 2,0% procijenjenog BDP-a, što je manje od planiranog za 75,8 mil. € ili 43,2%, dok je za 326,6 mil. € ili 76,6% manje u odnosu na deficit ostvaren u 2020. godini. Deficit budžeta je manji i u odnosu na 2019. godinu i to za 43,8 mil. € ili 30,5%.

Prihodi budžeta u 2021. godini iznosili su 1.911,4 mil. € ili 39,2 % BDP-a i u odnosu na naplaćene u 2020. godini veći su za 272,9 mil. € ili 16,7%, dok su u odnosu na planirane veći za 31,2 mil. € ili 1,7%.

Zabilježeni rast prihoda prevashodno je rezultat značajnog oporavka ekonomske aktivnosti, a samim tim i oporavka naplate prihoda. Naplata prihoda je veća čak i u odnosu na 2019. godinu, koja je bila rekordna po ostvarenim prihodima, i to za 26,2 mil. € ili 1,4%.

Najbolji indikator oporavka ekonomske aktivnosti, nakon zabilježenog pada od 15,3% u 2020. godini, su **prihodi po osnovu PDV-a** koji su veći za 162,2 mil. € ili 30,6% u odnosu na naplaćene u 2020. godini, a u odnosu na planirane veći za 80,1 mil. € ili 13,1%. Ostvarenom dobrom rezultatu po osnovu naplate ove kategorije prihoda, u najvećoj mjeri, doprinijela je uspješna ljetnja turistička sezona, kao i sprovođenje elektronske fiskalizacije poreskih registar kasa, odnosno unaprjeđena poreska disciplina.

Uprkos činjenici da nijesu usvojena predložena zakonska rješenja koja su predviđala povećanje akciza na pojedine akcizne proizvode, **prihodi od akciza** su zabilježili rast u odnosu na planirane i to za 7,7 mil. € ili 3,2%, kao i u odnosu na prethodnu godinu za 43,3 mil. € ili 21,1%. Na rast ove

¹ Podaci su preliminarni do usvajanja Zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2021. godinu

kategorije najveći uticaj, pored oporavka ekonomije, imala je i povećana poreska disciplina, odnosno aktivnosti sprovedene u cilju suzbijanja sive ekonomije na tržištu duvanskih proizvoda.

Prihodi po osnovu **poreza na dobit pravnih lica** takođe su zabilježili značajan rast u odnosu na planirane u iznosu od 14,7 mil. € ili 24,5%, što je indikator visokog stepena poreske discipline, čak i kada se poslovanje odvijalo u uslovima pandemije. U odnosu na 2020. godinu, prihodi od poreza na dobit manji su za 3,7 mil. € ili 4,7%.

Pored navedenog, kategorija **naknade** bilježi rast u odnosu na plan u iznosu od 10,6 mil. € ili 26,0% usljed naplate po osnovu programa „Ekonomsko državljanstvo“, kao i u odnosu na 2020. godinu u iznosu od 23,3 mil. € ili 83,7%.

Značajan rast u odnosu na prethodnu godinu zablježen je i kod kategorije **ostali prihodi** u iznosu od 21,7 mil. € ili 57,7% kao posljedica uplate dobiti ostvarene u 2020. godini od strane privrednih društava u većinskom vlasništvu države. U odnosu na plan, ova kategorija je manja za 6,5 mil. € ili 9,9% kao rezultat činjenice da se prilikom planiranja uzima procjena finansijskih rezultata privrednih društava, a uplate su shodno njihovim konačnim finansijskim iskazima.

Sa druge strane, **porezi i doprinosi na zarade** bilježe nižu realizaciju u odnosu na planirane u iznosu od 55,5 mil. € ili 7,5% prevashodno kao rezultat planiranih, a nerealizovanih efekata Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica zbog neusvojenog Predloga zakona o poreskoj administraciji za 2021. godinu, kojim je trebalo da budu stvorene pretpostavke za ubiranje prihoda po osnovu oporezivanja neprijavljenih prihoda. U odnosu na 2020 godinu, prihodi po osnovu ove kategorije veći su za 32,0 mil. € ili 4,9%.

Izdaci budžeta u 2021. godini iznosili su 2.010,9 mil. € ili 41,2% procijenjenog BDP-a i u odnosu na planirane manji su za 44,6 mil. € ili 2,2%, dok su u odnosu 2020. godinu manji za 53,8 mil. € ili 2,6%.

Izvršeno je dodatno fiskalno prilagođavanje kroz smanjenje svih kategorija potrošnje diskrecionog karaktera.

U strukturi budžetskih izdataka, **tekući izdaci** ostvareni su na nivou od 875,8 mil. € i neznatno su iznad plana - za 2,2 mil. € ili 0,2%. U poređenju sa 2020. godinom, tekući izdaci su veći za 17,8 mil. € ili 2,1%, prevashodno kao rezultat većeg ostvarenja bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca usljed povećanja zarada u sektorima zdravstva i prosvjete, kao i različitog tretmana fonda bruto zarada Univerziteta Crne Gore tokom 2020. godine u odnosu na period privremenog finansiranja tokom 2021. godine.²

Kapitalni izdaci realizovani su na visokom nivou i iznose 204,2 mil. €, što je za 31,4 mil. € ili 13,3% manje od plana, dok je u odnosu na izvršenje u 2020. godini manje za 25,8 mil. € ili 11,2%. Niže ostvarenje uslovljeno je nižom realizacijom projekta prioritetne dionice autoputa Bar-Boljari, te je taj iznos iznos planiran u budžetu za 2022. godinu. Sa druge strane, realizacija kapitalnog budžeta preostalih projekata izvršena je na veoma visokom nivou od oko 110 % plana.

² U 2020. godini svi troškovi Univerziteta Crne Gore (uključujući i bruto zarade) bili su planirani na izdatku Transferi dok je privremenim finansiranjem izvršena reklasifikacija po izdacima što je uvećalo ukupan fond bruto zarada u 2021. godini

LOKALNA SAMOUPRAVA

Izvorni prihodi budžeta jedinica lokalne samouprave u 2021. godini iznosili su 282,6 mil. € i veći su u odnosu na ostvarenje u 2020. godini za 52,4 mil. €, dok su u odnosu na planirane veći za 6,7 mil. €.

Povećanje prihoda je posljedica prvenstveno veće naplate poreza na nepokretnosti i naknada za komunalno opremanje građevinskog zemljišta u 2021. godini u odnosu na 2020. godinu.

Izdaci budžeta lokalne samouprave u 2021. godini iznosili su 276,6 mil. €, što je za 8,0 mil. € više u odnosu na 2020. godinu, dok su u odnosu na plan izdaci manji za 1,2 mil. €.

U 2021. godini zabilježen je **suficit lokalne samouprave** u iznosu od 6,0 mil. €.